

השיעור השבועי

גיליון מספר 414

מרן הראשון לציון שליט"א

השיעור נמסר בכל מוצאי שבת בביה"כ היזדים ומשודר דרך הלוויין והרדיו ובקוויים רבים. מיסודו של מרן רבינו עובדיה יוסף זיע"א

ר"ת	יציאה	כניסה	ירושלים
19:24	18:44	17:54	חל אביב
19:21	18:42	17:52	חיפה
19:21	18:42	17:53	באר שבע
19:23	18:43	17:54	

בראשית | כ"ט תשרי תשפ"ד

כותב ועורך השיעור:

הרב דכיר פריץ שליט"א

הלכות הזכרת טל ומטר

להפצת עלונים באזור מגוריך
התקשר: 0506-730-831

סמיכות גאולה לתפלה בחול, בשבת ויום טוב. דין מי שטעה ולא אמר משיב הרוח ונזכר לפני שחתם הברכה, או כשאמר ברוך אתה ה', או כשחתם מחיה המתים. שכח יעלה ויבא בליל שני דר"ח. שכח אתה חוננתנו. שכח "ויכולו" בעמידה. שלשה שאלו שלא כהוגן

"משיב הרוח ומוריד הגשם"

א. משמחת תורה התחלנו להזכיר בתפלה "משיב הרוח ומוריד הגשם". אבל בחג הסוכות לא מזכירים גשם, כי גשם בחג אינו סימן טוב (תענית ב), דהוי כמי שמוזג כוס לרבו ושופכו בפניו (סוכה כח). וכתב בחמדת הימים (סוכות פ"ד אות מג), שלא אמרו דהוי כמוזג כוס לרבו ושופכו אלא כשלא ירדו גשמים קודם החג, ובפתע פתאום נתקשרו השמים בעבים בחג וירדו גשמים, אבל אם כבר ירדו קודם החג ונמשכו עד החג, אין כל מאומה בזה, וגשמי ברכה ונדבה הוו. וכך הביאו בבכורי יעקב (ס' תרלט ס"ק לט) ובילקוט הגרשוני (ס"ס תרלט).

מוסף של שמיני עצרת

ב. ומתחילים באמירת "משיב הרוח ומוריד הגשם" רק בתפלת מוסף של שמיני עצרת, ולא בשחרית, כי אין להזכיר בתפלה משיב הרוח, עד שיאמר הש"ץ. ולכן אין אומרים משיב הרוח בליל שמיני עצרת, שהרי לא כל העם נמצא בבית הכנסת, ואם חלק יאמרו משיב הרוח וחלק לא יאמרו, הוי כעין אגודות אגודות, ובבוקר הקהל נמצא בבית הכנסת, אבל בשחרית אי אפשר להכריז לפני תפלת העמידה, משום שצריך לסמוך גאולה לתפלה, ואם יכריז משיב הרוח יעשה הפסק, ולכן אומרים משיב הרוח רק במוסף, אחר שהשליח צבור הזכיר קודם לכן על אמירת משיב הרוח ומוריד הגשם. כך מבואר בירושלמי ריש תענית.

לסמוך גאולה לתפלה

ג. ומכאן רצו להביא ראיה לכאורה נגד דעת הרמ"א (סימן קיא סעיף א) שכתב, ויש אומרים הא דצריך לסמוך גאולה לתפלה, היינו דוקא בחול או ביום טוב, אבל בשבת אין צריך, שהרי טעמא דבעינן למסמך גאולה לתפלה, משום דכתיב (תהלים כג), "יענך ה' ביום צרה" וסמך ליה "היו לרצון אמרי פי וגו' וגואלי" (תהלים יט, טו), ושבת לאו זמן צרה. ע"ש. ולכאורה הרי בירושלמי מבואר שמחכים למוסף לומר משיב הרוח, ולא בשחרית, כיון שצריך לסמוך גאולה לתפלה. הרי שגם ביום טוב צריך להסמך גאולה לתפלה, אף שאינו יום צרה. ואם כן הוא הדין בשבת, וממילא צריך לסמוך גאולה לתפלה גם בשבת ויום טוב.

החבדל בין יר"ט לשבת

ד. הרמ"א שם הרגיש בקושיא זו, ותירץ, שאני יום טוב שדנים בו, וימים טובים הם ימי הדין לאיזה ענין, כדתנן במשנה (פ"ק דה"ה) בפסח נידונין על התבואה, בשמיני עצרת על פירות האילן, וכו'. וכן מבואר בהגהת אשר"י (פ"ק דברכות), ובכל בו (הלכות שבת), ובמהר"ל (הל' יום טוב), וסיים הרמ"א, וטוב להחמיר אם לא במקום שצריך לכן. והיינו דאין הכי נמי, ביום טוב יש דין של סמיכות גאולה לתפלה, אבל לא בשבת.

דעת מרן והאר"י

ה. אמנם בבית יוסף אינו סובר כסברת הרמ"א, וכתב, שהלימוד של "יענך ה' ביום צרה" וכו', זה רק אסמכתא. ולכן גם בשבת צריך לסמוך גאולה לתפלה.

גם בשאגת אריה (סימן טז) כתב דלא כהרמ"א, ולדעתו גם בשבת סומכין גאולה לתפלה. וכן כתב הפרי חדש (ר"ס קיא), ובשער הכוונות (דרוש הקדוש ובסוף דרושי ק"ש) נתן טעם לדבר לסמוך גאולה לתפלה גם בשבת על פי הסוד. וכתב בכף החיים (שם סק"ט) שכן עמא דבר. ואמרו עוד בירושלמי (ברכות פ"א ה"א), מי שמפסיק בין גאולה לתפלה למה הוא דומה, לאוהבו של מלך שבא ודפק על דלתו של מלך, יצא המלך אליו לדעת מה הוא מבקש, ומצאו שהפליג - כלומר שהתרחק והלך לו - אף הוא הפליג. ע"כ. לכן אין להפסיק בין גאולה לתפלה אפילו בשתיקה, ולא עוד אלא שאסור להפסיק אפילו לקדיש ולקדושה ולברכו, וכדין הנמצא באמצע התפלה שאינו רשאי להפסיק לענות דברים שבקדושה. ולפיכך אם ממתנינים שיהיו עשרה שיתחילו תפלת הלחש ביחד, יש להמתין בשתיקה קודם החתימה, ולא אחר שחתמו גאל ישראל.

הפסק לעניית קדיש וקדושה

ו. נפקא מינה בזה, אם מותר לענות קדיש וקדושה בשבת בין גאולה לתפלה, שאם אין דין סמיכות גאולה לתפלה בין גאל ישראל לתפלה, מותר לענות לקדיש ולקדושה אחר גאל ישראל, אבל לדעת הבית יוסף אין לענות לקדיש ולקדושה בין גאולה לתפלה גם בשבת. ובספר שלמי ציבור (דף פו ע"ב) עשה פשרה בזה, שיענה לקדיש וקדושה כמו שעונים בקריאת שמע וברכותיה - רק חמשה אמנים הראשונים, קדוש וברוך, ולא יותר. וכך הלכה.

המתאחר לבית הכנסת

ז. מיהו מה שכתב השלמי צבור (דפ"ו ע"ג) שמי שנתאחר לבוא לבית הכנסת בשבת, ומצא את הצבור שסיימו קריאת שמע וברכותיה ועומדים להתפלל, יתפלל עמהם, כדי שיתפלל עם הצבור, ואחר כך יקרא קריאת שמע בברכותיה, שתפלה בצבור עדיפה מסמיכות גאולה לתפלה בשבת. ע"ש. וכן כתב האליה רבה (סימן קיא סק"ד) בשם הלחם חמודות. וכן כתב בספר תהלה לדוד (שם סק"ה). נראה שאין לסמוך על זה, כיון שדעת מרן הבית יוסף וסיעתו שצריך לסמוך גאולה לתפלה גם בשבת, ובפרט לדעת המקובלים שהעושה כן מהפך צינורות הקדושה, ועוד שמקדים תפלה דרבנן לקריאת שמע דאורייתא. לכן העיקר שגם בשבת יתפלל על הסדר, אף שיפסיד על ידי כך תפלה בצבור. וכן כתב בספר ביכורי ארץ (ברכות, ס"ו כא ד"ה והנה).

אמר מוריד הטל

ח. מי שטעה ולא אמר משיב הרוח, ואמר כהרגלו "מוריד הטל", אינו חוזר. אמנם אם המשיך ועדיין לא הזכיר שם ה', כדי לחתום מחיה המתים, טוב שיחזור לומר מוריד הגשם ומשיך משם, אבל אם הזכיר שם ה', לא יאמר "למדני חוקיך" כדי לחזור לאתה גיבור, אלא יסיים מחיה המתים.

בין ברכה לברכה

ט. מי שטעה ולא אמר משיב הרוח, ואמר כהרגלו "מוריד הטל", וחתם מחיה המתים, לא יפסיק לומר "משיב הרוח ומוריד הגשם" בין ברכה לברכה, כי כל

יעלה ויבוא בליל ר"ח

טז. ועוד, דלפי זה אם שכח יעלה ויבוא בליל שני דראש חודש, ונזכר קודם שהתחיל מודים, למה אין צריך לתקן שם ולומר יעלה ויבוא קודם מודים, דאף שמרן פסק (בסימן תכב סעיף א) שאין צריך לחזור, אפילו הכי היה צריך לתקן לצאת ידי חובת היש מפרשים שהביאו התוס' (ברכות ל: ד"ה לפי), וכן הארחות חיים (הל' תפילה אות קג) והכל בו (סימן מג) בשם רבי נתן והריב"א, שצריך לחזור, דאף שאין מקדשין את החודש בלילה, הא קיימא לן כרבי אלעזר בר צדוק שכבר קדשוהו שמים באינו נראה בזמנו (ר"ה פ"ב מ"ז). ולדברי הבן איש חי שיש לחוש לחולקים אף שאין הלכה כמוהם, למה כתב (בפר' ויקרא אות יב) בסתם שאם שכח לומר יעלה ויבוא בליל ראש חודש אינו חוזר, בין ראש חודש יום אחד בין ראש חודש שני ימים, ולא כתב שיתקן לומר קודם מודים. וצ"ע.

דברים שאינו חוזר עליהם

יז. ומה שכתב הבן איש חי לומר "משיב הרוח" בין ברכה לברכה, דבריו תמוהים מאד, שהרי גם הוא (בפר' בשלח אות טז, ובפר' וזאת הברכה אות יד) מודה למה שכתב מרן בשלחן ערוך (סי' קיד ס"ה) שאם הזכיר טל אין מחזירים אותו, ומה שכתב מרן (שם סעיף ו) שיאמר "משיב הרוח ומוריד הגשם" קודם אתה קדוש, מדובר במקומו של מוכיזים טל בימות החמה, וכיון שלא הזכיר לא טל ולא מטר, מחזירים אותו. וכך קיימא לן בכל הדברים שמחזירים אותו, שאם לא פתח בברכה שלאחריה מזכיר שם הענין בלא חתימה. אבל בדברים שאין מחזירים אותו, אין צריך לחזור לאומרם כשסיים הברכה, אף על פי שלא פתח בברכה שאחריה. וכמו שכתב בשלחן ערוך (סי' רצד ס"א), טעה ולא הבדיל בתפלה במוצאי שבת, אינו חוזר, מפני שהוא צריך להבדיל על הכוס. ושם (בסעיף ד), במקום שאמרו שאינו חוזר להתפלל, מיד כשסיים הברכה אין לו לחזור אף על פי שלא פתח בברכה שלאחריה. ומבואר בטור שם דהוי הפסק אם חוזר, כיון שאין צריך לחזור.

לחקת אחרונים

יח. וכן כתב האליה רבה (סי' קיד סק"ז), שבכל הדברים שאין מחזירים עליהם, כגון יעלה ויבוא בליל ראש חודש, ועל הנסים ועננו, אע"פ שלא התחיל בברכה שלאחריה, אינו מזכיר מטעם הפסק, וכמו שכתב הרשב"א בפרק תפלת השחר (כס), ושכן כתבו התוס'. וכן משמע לי מדברי הרא"ש והמרדכי שם, מדכתבו הטעם משום הפסק, הילכך שב ואל תעשה עדיף. ואף על פי שבתשובת הרדב"ז (סי' תקסא) חולק על זה ונשען על דברי השבולי הלקט שאם אומר יעלה ויבוא ועל הנסים בין ברכה לברכה, לא חשיב הפסק. אולם כבר תמה עליו מרן החיד"א בברכי יוסף (סי' קפח סק"ז), שהרי מבואר להדיא בדברי הרשב"א שאינו חוזר להזכיר מעין המאורע אפילו בלא חתימה, וכן כתבו הרא"ש והטור דהוי הפסק. וכן דעת מרן הב"י (סי' קיד). וכן עיקר. ע"ש. וכ"כ עוד בברכי יוסף (סי' תכב סק"א). ע"ש. וכן פסק בשו"ת זכור ליצחק הררי (סי' כט) שאם חוזר בין ברכה לברכה בדברים שאין מחזירים אותו, הוי הפסק. וכן פסק בשלמי צבור (דף רכ ע"ד) ושכן כתב הרב מאמר מרדכי. וכ"כ בספר פקודת אלעזר (סי' צה). גם הכף החיים (סי' רצד ס"ק טוב) הסכים דהוי הפסק. וכ"כ המשנה ברורה שם. וקצת קשה על מה שסתם החיד"א בקשר גודל (סי' יד אות ח) כעין מה שכתב הבן איש חי.

שכח ויכולו

יט. אגב, יש לתמוה בזה על דברי הכף החיים סופר (סי' רסח סק"ד), שאם בתפלת ערבית של ליל שבת שכח לומר "ויכולו", וסיים ברכת מקדש השבת, פסק הרב חיי אדם (כלל כח אות א) שאין צריך לחזור. וכן כתב הפרי מגדים (מש"ז סק"א). וכתב על זה, ולי נראה שיאמרנו שם בין ברכה לברכה, שכיון שהוא מוטב הברכה לא הוי הפסק. ע"כ. ולפי האמור כיון שאין מחזירים אותו אין צריך לאומרו בין ברכה לברכה משום הפסק, וכמו שכתב הכף החיים עצמו (סימן רצד ס"ק טוב).

אם אמר מוריד הטל לא עיכב

כ. על כל פנים, כל זה למנהגינו שאנו רגילים לומר מוריד הטל בכל ימות הקיץ, וממילא אם בחורף לא הזכיר גשם, בודאי שאמר מוריד הטל כהרגלו, ולכן אינו צריך לחזור. אבל יש הנהגים שבקיץ אין אומרים מוריד הטל, ולפי זה אם לא אמר בחורף משיב הרוח ומוריד הגשם וגם לא אמר מוריד הטל, חוזר. ובעיקר הדין שמועילה הזכרת "מוריד הטל" במקום "משיב הרוח ומוריד הגשם", כך מבואר בירושלמי (פ"ק דתענית) - הובא בהרי"ף (ריש תענית) - בזה"ל: ר' זעירא בשם ר' חנינא, היה עומד בגשם והזכיר של טל אין מחזירים אותו, בטל והזכיר של

מקום שאין מחזירים אותו, אין עושים הפסק בין ברכה לברכה. ואולם לגבי אמירת "יעלה ויבוא" בראש חודש ובחול המועד, אם נזכר כשאמר ברוך אתה ה', כדי לחתום המחזיר שכניתו לציון, יאמר שם למדני חוקיך, ויחזור לרצה לומר יעלה ויבוא, אבל אם הזכיר אחר שחתם המחזיר שכניתו לציון, יאמר יעלה ויבוא קודם מודים, וימשיך מודים אחריו לך וכו'.

יעלה ויבא

יא. אמנם בחידושי הרד"ל (סוטה לה) כתב, שאם חתם המחזיר שכניתו לציון, לא יאמר שם יעלה ויבוא, אלא יחזור לרצה, יאמר יעלה ויבוא, ושוב יאמר ואתה ברחמיך ויחתום המחזיר שכניתו לציון. ובאמת שכך סוברים רבינו יונה, ורבי ישעיה הראשון, הריטב"א, תוס' ר"י הזקן, ור"י החסיד. אבל בבית יוסף (סימן קיד) אחר שהביא את דבריהם, כתב בשם הרא"ש, הגמ"י, המרדכי, הראב"ה, שאומר יעלה ויבא לפני מודים. ואחר יעלה ויבא יאמר מודים וכו'. וכן פסק הרדב"ז (סימן תקסא). וכך ההלכה.

לא להיכנס למחלוקת

יב. הריטב"א (תענית ג) כתב בשם גדולי הצרפתים, שאם אמר "ברוך אתה ה'" כדי לחתום המחזיר שכניתו לציון, יאמר למדני חוקיך. הריטב"א סובר כרבינו יונה שאם חתם חוזר לרצה, ולכן עדיף שיעשה הפסק. ולכאורה לדין היה ראוי לחתום ולומר בין המחזיר שכניתו לציון למודים. אולם למה יכנס בידיים למחלוקת, ולכן יסיים למדני חוקיך.

דעת המאמר מרדכי

יג. הגאון רבי מרדכי כרמי בספרו מאמר מרדכי (סימן תכב סק"ד) חולק על זה וסובר שלא יעשה הפסק, ויאמר לפני מודים, וכתב שכן עשה מעשה בעצמו, שאמר לפני מודים. אולם בספר יד אבישלום (דכ"ט ע"ג) - שהיה בדורו של המאמר מרדכי - כתב שהמאמר מרדכי חזר בו וגם הוא סובר שיאמר למדני חוקיך, כדי שיתקן דבר שהוא לכולי עלמא.

לא להפסיק סתם

יד. כל האמור הוא דוקא ביעלה ויבא, שאם לא יאמר שם בין ברכה לברכה - קודם מודים - יצטרך לחזור לרצה ולברך ברכה, אבל בליל ראש חודש, וכן במוריד הטל, וכן בהזכרת "על הנסים" בחנוכה ופורים, שאם טעה אינו חוזר, לא עושים סתם הפסק, ולכן אם לא אמר "משיב הרוח ומוריד הגשם", ונזכר כשאמר ברוך אתה ה', כדי לחתום מחיה המתים, לא יאמר למדני חוקיך, כי לא עושים הפסק סתם במקום שאין צריך לחזור. וכן לא יאמר "משיב הרוח ומוריד הגשם" בין ברכת מחיה המתים לאתה קדוש, שגם זה הפסק, ואין עושים הפסק בתפלה במקום שבאלו הכי אין צריך לחזור.

דעת הבן איש חי

יז. אמנם בבן איש חי (פר' בשלח אות טז) כתב, שאם נזכר קודם שהתחיל אתה קדוש, יאמר שם "משיב הרוח ומוריד הגשם", שכיון שלא התחיל בברכה שאחריה לא נקרא סיום הברכה לענין זה. אך מרן זצ"ל ביביע אומר ח"א (סי' כב אות יג) תמה עליו, שהרי בכל דבר שאין מחזירים אותו, כיון שסיים הברכה אף על פי שעדיין לא התחיל בברכה שאחריה, אינו חוזר משום הפסק, וראיה לזה מדברי הרא"ש והרשב"א (פרק תפלת השחר) גבי אמירת "אתה חוננתנו", שאם שכח לומר, לא אומר קודם השיבנו אבינו לתורתך, וכ"פ מרן בשלחן ערוך (סימן רצד סעיף א, ד), דכל שאינו חוזר אין עושים הפסק בחינם.

יישוב דריחה

טו. היה מקום ליישב דעת הרב בן איש חי, שהרי הר"ן בתענית (דף א מדפי הרי"ף) הביא מאן דסבר דאף שהזכיר טל, אם לא הזכיר גשם, חוזר. ואף שאין הלכה כן, מכל מקום כדי לחוש למאן דאמר זה, לכן יאמר משיב הרוח ומוריד הגשם בין ברכה לברכה. כך כתב ליישב בספר דברי שלום חלק ה' (עמוד תנא), אלא שיש לדחות, שאם כן למה בעשרת ימי תשובה אם שכח לומר זכרנו לחיים ומי כמוך אינו אומר בין ברכת מגן אברהם לאתה גיבור, והרי גם שם יש מאן דאמר שאם לא אמר זכרנו לחיים ומי כמוך חוזר, וכך דעת הגאונים, כפי שהובא בתוס' (ברכות יב), ובתורות הדשן (סימן קמד) כתב שכן דעת כל הגאונים. בכל זאת מרן בשלחן ערוך (סי' תקפב ס"ה) פסק שאין מחזירים אותו, וכן כתב הבן איש חי (פרשת נצבים אות כ) שאין תשלומין לתוספות אלו, כל שאמר ברוך אתה ה'. ומדוע שם לא חש הבן איש חי לדעת הגאונים, להצריך אותו לומר זכרנו לחיים בין ברכה לברכה, אלא ודאי מכיון שלהלכה נפסק שלא חוזר, אין לומר בין ברכה לברכה.

גשם מחזירים אותו. והתניא בטל וברוחות לא חייבו חכמים להזכיר ואם בא להזכיר מזכיר, לא דמי ההוא דמצלי ומיקל לההוא דלא מצלי ולא מיקל. ופי' הר"ן דאסיפא פריך, דקא סלקא דעתיה דהמקשה דמשום הכי קאמר דהיה עומד בטל והזכיר של גשם מחזירים אותו, לפי שלא הזכיר של טל, ומשום הכי פריך עלה מדתניא בטל וברוחות לא חייבו חכמים להזכיר וכו', ומשני לא דמי ההוא דמצלי ומיקל, כלומר מקלל, שהגשמים בימות החמה סימן קללה הם. ולפי זה קרוב הדבר שכל שהזכיר גשם בקיץ, אף על פי שהזכיר טל, גם כן מחזירים אותו, לפי שקלקל. ע"ש. וכן כתבו התוס' (תענית ג) בשם הירושלמי, ופירש רבינו נתנאל כדברי הר"ן. ע"ש. וכן הוא גם בתוס' ברכות (טז), וכן פסקו הרמב"ם (פי" מהל' תפלה ה"ח) ומרן השלחן ערוך (סי' קיד ס"ה).

אהיה בטל לישראל

כא. הטעם שאם הזכיר טל אינו חוזר, כי הטל נצרך כל השנה, ומה שאין כן הגשם שזמנו בחורף בלבד, וכמו שאמרו בגמרא תענית (ד): כנסת ישראל שאלה שלא כהוגן, והקדוש ברוך השיבה כהוגן, שנאמר (הושע ו) "וְנִדְעָה נִדְעָה לְדַעַת אֶת ה' קִשְׁתָּךְ נִכּוֹן מוֹצְאוֹ יִבּוֹא כְּגֶשֶׁם לְנוּ", אמר לה הקדוש ברוך הוא, בתי, את שואלת דבר שפעמים מתבקש ופעמים אינו מתבקש, אבל אני אהיה לך דבר המתבקש לעולם, שנאמר (הושע יד) "אֶהְיֶה כְּטַל לְיִשְׂרָאֵל". ועוד שאלה שלא כהוגן, "שִׁמְנֵי כְּחוֹתֶם עַל לֶבֶךָ כְּחוֹתֶם עַל זְרוּעֶךָ" (שיר השירים ת,ו). אמר לה הקדוש ברוך הוא, בתי, את שואלת דבר שפעמים נראה ופעמים אינו נראה - תפלין - אבל אני אעשה לך דבר שנראה לעולם, שנאמר (ישעיהו מט, טז) "הֵן עַל פְּפִים כְּתִיב".

אליעזר עבד אברהם

כב. עוד שם בגמרא, אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן, שלשה שאלו שלא כהוגן, לשנים השיבוהו כהוגן, לאחד השיבוהו שלא כהוגן. הראשון, הוא אליעזר עבד אברהם, שאמר "והיה הנערה אשר אמר אליה הטי נא כדך ואשתה, ואמרה שתה וגם גמליך אשקה, אותה הוכחת לעבדך ליצחק" (בראשית כד, ד), ומה היה עושה אם היתה אשה בעלת מום, ומן השמים ריחמו על יצחק אבינו, והשיבו לו כהוגן, וזימנו לו את רבקה. התוס' שם (ד"ה יבול) הקשו, הרי אליעזר לא יפנה לנערה שהיא חגרת או סומא, ורק אם יראה שהיא טובת מראה יפנה אליה, ומדוע נחשב ששאל שלא כהוגן. ותירצו, כי יתכן שהיא חגרת אבל יש לה רגל תותבת, וכן יתכן שהיא סומא ויש לה עין יפה, והדבר אינו נרגש.

שואל ויפתח

כג. השני, הוא שאול המלך, שאמר "והיה האיש אשר יכנו - את גלית - יעשרנו המלך עושר גדול ואת בתו יתן לו" (שמואל א, יז, כה), ואולי יהיה עבד או ממזר פסול חיתון שיכה את גלית, אבל מן השמים ריחמו עליו וזימנו לו את דוד המלך. השלישי, הוא יפתח הגלעדי, שלפני שהלך להלחם עם בני עמון נדר נדר לה', "והיה היוצא אשר יצא מדלתי ביתי לקראתי בשובי בשלום מבני עמון, והיה לה' והעליתיה עולה" (שופטים יא, לא). והיה לו לחשוש שמה יצא דבר טמא כמו כלב או חזיר או גמל, ואיך יקריב אותו. ולא השיבו לו כהוגן, ויצאה בתו לקראתו.

כלי תורה לא שווה כלום

כד. וכך מבואר במדרש תנחומא (בחוקתי סימן ה): וכל כך למה, כדי שילמדו כל הנודרים הלכות נדרים וקונמות שלא לנהוג טעות בנדרים. "והנה בתו יוצאת לקראתו, ויהי כראותו אותה ויקרע את בגדיו ויאמר אהה בתי וגו', ואנכי פציתי פי אל ה' ולא אוכל לשוב" (שופטים יא, לה-לו). והלא פנחס בן אלעזר הכהן שהאריך ימים היה שם, ויכל להתיר את נדרו. אבל פנחס אמר, אני כהן גדול בן כהן גדול, ואיך אלך אצל עם הארץ. ויפתח אמר, אני ראש שופטי ישראל, ראש הקצינים, איך אשפיל עצמי ואלך אצל הדיוט. ומבין תרויהו אבדת היא עלובתא מן עלמא, ושניהם נתחייבו בדמיה, פנחס נסתלקה ממנו רוח הקדש, ויפתח נתפזרו עצמותיו,

שנאמר (שופטים יב, ז) ויקבר בערי גלעד. כיון שבקש להקריבה היתה בוכה לפניו, אמרה לו בתו: אבי, יצאתי לקראתך בשמחה ואתה שוחט אותי? שמא כתב הקב"ה בתורה שיהיו ישראל מקריבים לפניו נפשות אדם, והרי כתוב בתורה (ויקרא א, ב) "אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן בהמה" - מן הבהמה ולא מן בני אדם. אמר לה: בתי, נדרתי "והיה היוצא אשר יצא וכו' והעליתיה עולה", שמא כל הנודר יכול הוא שלא לשלם נדרו. אמרה לו, והרי יעקב אבינו שנדר "כל אשר תתן לי" וגו' (בראשית כח, כב) ונתן לו הקב"ה שנים עשר בנינים, שמא הקריב להקב"ה אחד מהם?! ולא עוד אלא, חנה שאמרה "ותדר נדר ותאמר ה' צבאות אם ראה תראה" וגו' (שמואל א, א), שמא הקריבה את בנה לפני הקדוש ברוך הוא?! כל הדברים האלה אמרה לו ולא שמע לה. כיון שראתה שלא שמע לה, אמרה לו: הניחני וארד אצל בית דין, שמא ימצאו פתח לנדרך וכו'. הלכה אצלם ולא מצאו פתח ליפתח ולהתיר לו את נדרו בעוון אותן ששחט משבט אפרים וכו', שהעלים הקב"ה מהם את ההלכה שלא ימצאו פתחו להתיר לו את נדרו. עלה ושחטה, ורוח הקדש צווחת, נפשות הייתי רוצה שתקריב לפני, "אשר לא צויתי ולא דברתי ולא עלתה על לבי" (יזמיה ט, ה), "אשר לא צויתי" - לאברהם שישחוט את בנו, אלא אמרתי לו "אל תשלח ידך" להודיע לכל האומות חובתו של אברהם שלא חשך את יחידו ממני לעשות רצון בוראו. "ולא דברתי" - ליפתח להקריב את בתו וכו'. ע"כ. ואמר עליו המדרש שם, שמפני שלא היה בן תורה איבד את בתו, כי אפילו אדם שהוא צדיק, אם אינו עוסק בתורה אין בידו כלום.

הרבנות הראשית לישראל

THE CHIEF RABBINATE OF ISRAEL

בס"ד, כ"ג תשרי, תשפ"ד

"עת צרה היא ליצחק"

ימים קשים עוברים על אזרחי ישראל, חיילים שוטרים ואזרחים נרצחים ומקפחים את חייהם לאחר שנחלצו במסירות נפש להצלת עם ישראל. מסע ההרג של המרצחים גבה קרבות רבים. כל העם חש את כאבן וצערן של המשפחות השכולות, מתפלל לרפואת הפצועים ולשלום החטופים והנעדרים. זו העת להתלכד ולהתאחד כאיש אחד בלב אחד.

אנו קוראים להרכות בתפילה לבעל המלחמות שיוליך את חיילינו בדרך לנצחון על האויבים הקמים עלינו. יתן ה' אותם ניגפים לפנינו. נרבה אהבה ואחוזה בינינו. ונקווה לימים בהם ישראל ישכון בטח ויקויים בנו "יתתני שלום בארץ".

כבר הובטחנו כי לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעורב, ומייחלים אנו לראות התגשמות הבטחה זו אל מול עינינו. גם כרגעים קשים בוטחים אנו בצור ישראל אשר ישמע תפילותינו.

על כולנו חלה החובה להתגייס ולעזור לחיילינו ולחושבי הדרום. ואף מוטלת עלינו חובת ההשתדלות במסירה על הנחיות כוחות הביטחון יחד נרבה בתפילות לעזור רחמי שמים.

כוחות הביטחון חוששים על כך שהלוויית הפכנה אף הן לסכנת נפשות. על כן, על הציבור להישמע להנחיות ולא להסתכן.

אפשר להשתתף בלווייה באופן מרוחק באמירת פרקי תהילים לכבודו של הנרצח.

אנו שולחים תנחומים למשפחות שאיבדו את יקיריהן ואיחולי רפואה שלימה לכל הפצועים. ליבנו עם המשפחות הדואגות לגורל יקיריהן ותפילותנו עוברין.

אנו קוראים לעם ישראל לא ליפול ברוחו, לזכור ימות עולם. בכל המצבים הקשים עמדה לנו האמונה בקב"ה ובעוצמת רוחו ואמונתו של עם ישראל שמלווה אותנו גם במאבק הנוכחי.

האחוזה והאכפתיות הם חלק מהזהות שלנו וזו העת להראות זאת.

דוד לאו
הרב הראשי לישראל
נשיא מועצת הרבנות הראשית

יצחק יוסף
הראשון לציון הרב הראשי לישראל
נשיא בית הדין הרבני הגדול

רח' אהליאב 5, ירושלים, ת.ד. 36016 מיקוד 9446778, טל: 02-5313131 | רח' אהליאב 5, Jerusalem, P.O.B. 36016 Tel: 02-5313131

Yitzchak Yosef

The Rishon-Lezion Chief Rabbi Of Israel
President of the Great Rabbinical Court

יצחק יוסף

הראשון לציון הרב הראשי לישראל
נשיא בית הדין הרבני הגדול

בס"ד, אסרו חג סוכות, תשפ"ד

75-60/פ"ד

- א. יש לומר בכל יום אחר החזרה, קודם הקדיש, "אבינו מלכנו" בשחרית ומנחה.
ב. אחר תפלת שחרית יש לומר לפחות ג' פרקי תהלים: קכא, קל, קמב.
ג. בשני וחמישי יש לומר בעת פתיחת ההיכל "לעולם ה' דברך נצב בשמים" י"ב פעם,
ואחר כך לומר תפלה זו:

תפלה להצלחת עם ישראל

יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלהי אבותינו, שתתמלא ברחמים עלינו ועל כל עםך ישראל ותצילנו ותושיענו מיד כל אויבנו ושונאינו, ומכף כל מבקשי רעתנו, הפר עצתם וקלקל מחשבותם, ולא תעשינה ידיהם תושיה, וכמו שנאמר עוצו עצה ותופר, דברו דבר ולא יקום, כי עמנו א-ל. הפר עצת גויים וקלקל מחשבותם, חרבם תבוא בלבם וקשתותם תשברנה.

אנא ה', יהמו נא רחמך, עלינו ועל כל עםך ישראל, עמוד נא מכסא דין ושב על כסא רחמים, ותכנס לנו לפני ולפנים משורת הדין, ותבטל מעלינו כל גזרות קשות ורעות, ותגזור עלינו גזרות טובות, ישועות ונחמות, למען רחמך, ותקרע רוע גזר דינינו ויקראו לפניך זכיותינו.

"קומה עזרתה לנו ופדנו למען חסדך"

אנא ה', שמור והגן על עבדיך צאן מרעיתך, הנמצאים בשבייה בעזה, הגן על חיילי הצבא וכוחות הבטחון, הצילם מפח יקוש, לא תאונה אליהם רעה, ונגע לא יקרב באהליהם, ותצילם מכל מיני פורעניות ותאונות המתרגשות לבוא בעולם, ושלח נא רפואה שלימה לכל חולי עםך, לכל הפצועים, ושמע נא את קול תחינותינו, כי אתה שומע תפלת כל פה, ברוך שומע תפלה. יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה' צורי וגואלי.

ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום, אמן ואמן.